

Fogalmak – személyek – évszámok 1500-1848

Uralkodási dátumok (század eleje, közepe vége pontossággal, valamint elhelyezni tudni a többi kortárs uralkodó között)

Az összes pápa, továbbá az angol, francia, spanyol és osztrák Habsburg, svéd, lengyel, dán, valamint az alábbi uralkodók:

porosz: I. Frigyes, I. Frigyes Vilmos, II. Frigyes, II. Frigyes Vilmos

orosz: Rettegett Iván, Nagy Péter, II. Katalin, I. Sándor, II. Miklós

1. Bevezető óra

kis jégkorszak, demográfiai görbe

2. A nagy földrajzi felfedezések és a gyarmati kereskedelem kialakulása

agrárdepresszió, agrárkonjunktúra, alkalmazkodási módszer, árforradalom, caravella, encomienda, fekete legenda, hacienda, mita, Ordeño Militar de Cristo (Krisztus Lovagrendje), rítusvita, transzhumálás

1487. Jóreménység Fok megkerülése, Bartolomeo Diaz

1492. a **reconquista** vége, Granada bevétele

1492. Kolombusz partot ért a karibi szigetvilágban

1494. **tordesillas-i** szerződés

1519-21. Hernando Cortez, az aztékok bukása

1532. Francisco Pizarro, inkák leigázása

1512. **Burgos-i törvények**

1542. **Új Törvények**

1556. **Indiák Tanácsa**

1553. angol Moszkvai Társaság

1581. angol Török Kereskedelmi Társaság

1600. angol Kelet-indiai Társaság

1602. holland Kelet-indiai Társaság

3. Reformáció – Szent Római Birodalom

Gattinara

János Frigyes

Phillipp Melanchthon

szász Móric

Thomas Münzer

Ulrich Zwingli

utrecht Adorján

átlényegüléstan, birodalmi gyűlés, birodalmi kerület/körzet, búcsúcédula, Confessio Augustana, három sola (scriptura, fide, gratia), Kamarai Bíróság (Reichskammergericht), konfesszionalizáció, megigazulástan, örökös birodalmi béke (ewiger Landfriede), presbitérium, Egyházi fenntartás (Reservatum Ecclesiasticum), trienti zsinat, választófejedelem

1517. október 31. Luther hagyomány szerint kiszögez, de valójában nem

1521. Wormsi birodalmi gyűlés
1524-25. Nagy Német parasztháború
1527. Sacco di Roma
1529. Speyeri birodalmi gyűlés
1530. Augsburgi birodalmi gyűlés
1531. Schmalkaldeni liga
1532. Constitutio Carolina Criminalis
1546-1547. schmalkaldeni háború
1547. mühlbergi csata
1548. Augsburgi Interim
1552. Passaui egyezmény
1555. Augsburgi vallásbéke

4. A XVI. századi Anglia

Thomas Wolsey
Thomas Morus

Csillagkamara, gentry, Great Council, „Mártír könyv”, peer, Privat Council, yeoman

1588. Nagy Armada veresége

5. XVI. századi Franciaország

Medici Katalin, Coligny

États Generaux, Guise-párt, hugenotta, paulette-adó, taláros nemesség

1525. páviai csata
1526. madridi béke
1529. Cambre-i béke
1539. kötelező anyakönyvezés Franciaországban
1544. crepy-i béke
1559. cateau-cambrésis-i béke
1572. augusztus 23. Szent Bertalan éji mészárlás
1598. nantes-i edictum

6. Németalföldi erjedés

Alba herceg

devolúciós jog, devolúciós háború, hágai nagypenziónárius

1572. Den Briel elfoglalása
1574. Doodrechtli zsinat
1576. genti pacifikáció
1579. Atrechtli (Arras-i) unió
1579. Utrechti unió

1602. Holland Kelet-indiai társaság
1621. Holland Nyugati-indiai társaság
1678. Nijmegeni / Nimwegeni béke

7. A harmincéves háború és a vesztfáliai béke

Bořita Martiniz
Oxenstierna
Thurn gróf
Tilly
Wallenstein
Wilhelm Slavata

defenzatráció, hadügyi forradalom, Hradzsin, Katolikus Liga, Protestáns Unió, szekularizáció, téli király

1620. Fehérhegyi csata
1629. Lübecki béke
1629. **Restitúciós Edictum**
1630. Magdeburg pusztulása
1631. Breitenfeldi csata
1632. Lützeni csata
1634. Nördlingeni csata
1635. Prágai béke
1648 Münster-Osnabrücki békék

8. A Stuart-kori Anglia, az angol polgárháborúk

csonka Parlament, digger, gavallér, „hosszú parlament”, independents, jakobita, kerekfejű, leveller, Lord Protektor, Lovagok parlamentje, Petition of Rights, puritán, puskapor összeesküvés, „rövid parlament”, Szentek parlamentje, thory párt, vasbordájúak (New Model Army), whig párt

1620. Mayflower egyezmény
1644. Marston Moor-i ütközet
1645. Nasby
1648. Preston
1651. **Navigation Act**
1662. **Act of uniformity**
1670. Doveri paktum
1673. **Test Act**
1679. **Habeas Corpus Act**
1688. Dicsőséges forradalom
1689. **Bill of Rights**
1703. **Act of Settlement**

9. A Napkirály kora Franciaországban

Colbert
Mazarin
Richelieu
Vauban

Fronde mozgalom, intendáns, merkantilizmus, parlament, reuniós háborúk

1659. Pireneusi béke
1667-1668. **Devolúciós háború**
1668. Aacheni béke
1670. Doveri szerződés
1678. Nijmegeni béke
1682. Gallikán cikkelyek
1684. Regensburgi szerződés
1685. A nantes-i edictum visszavonása
1688-1697. Augsburgi liga háborúja
1697. Rijswijki béke

10. Észak lángjai

Jan Zamoyski
Filaret patriarcha

bojár, brandenburgi váltóláz, harmadik Róma elmélet, kalmari unió, Kardtestvérek rendje, Kongelov, liberum veto, opricsnyina, pacta conventa, pravoszláv, razin-felkelés, rokos, sund-vám, százcikkelyes zsinat, szejm, sztrelec, zemcsina, zemszkij szobor

1520. stockholmi vérfürdő
1569. lublini unió
1629. lübecki béke
1654-60. Első északi háború
1654. **perejaszlavi egyezmény**
1656. marienburgi egyezmény
1660. olivai béke
1660. koppenhágai béke

11. Az Ibériai-félsziget és Itália a kora-újkorban

1571. lepantói csata
1704. höchsädti (blindheimi) csata
1713. utrechti bée
1714. rastatti béke

12. Államfejlődés, kultúra, tudományok

Bodin
Justus Lipsius

abszolutizmus, fiskális katonaállam (*fiscal military state*), fundamentális törvények, jogátruházás, koordináló állam, merkantilizmus, összetett monarchia, pozitív jog, szuverenitás, társadalmi fegyelmezés (*Sozialdisziplinierung*), társadalmi szerződés, természeti törvények, udvarállam (*Hofstaat*)

XVIII–XIX. század

Személyek (ki volt)

Augustín de Iturbide, Friedrich Wilhelm Haugwitz, Gerhard van Swieten, John Locke, Joseph von Sonnenfels, Wenzel Anton Kaunitz, Stanisław Leszczyński, Klemens Metternich, Montesquieu, Pombal márki, Robert Walpole, Rousseau, Samuel Fr. von Cocceji, Philipp Ludwig Wenzel von Sinzendorf, Voltaire, William Pitt

Események (mikor)

aacheni béke, austerlitzi csata, belgrádi béke, berlini béke, campo formiói béke, hétvéves háború, hochstadti csata, hubertusburgi béke, jezsuita rend feloszlata, königgrätzi csata, krími háború, lengyel örökösödési háború, lipcsei csata, luneville-i béke, Német Császárság kikiáltása, Német Szövetség megalakulása, párizsi béke, pozsareváci béke, rastatti béke, utrechti béke

Fogalmak

„filozófusok szektája”, „fordított Canossa járás”, Act of Settlement, Act of Union, Bill of Rights, brumaire-i államcsíny, carlismo, dicsőséges forradalom, Grand Orient, House of Commons, House of Lords, janzenizmus, jozefinizmus, Német Szövetség, Pragmatica Sanctio, Rajnai Szövetség, Theresianum, Tory párt, Triennial Act, türelmi rendelet, Wigh párt, „Jenkins füle” háború.